

(इंग्रजीमध्ये टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयाचे मराठी भाषांतर)

मेडिकल कौन्सिल ऑफ इंडिया आणि इतर

विरुद्ध

राजस्थान राज्य आणि इतर

१५ जानेवारी, १९९६

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. बी. पटनायक,]

इंडियन मेडिकल कौन्सिल ऍक्ट, १९५६ :

कलम २ (ड), २ (एफ), १५ (आय), २६-वैद्यकीय व्यावसायिक - राज्य मंडळाने राज्य वैद्यकीय नोंदणी रजिस्टर ठेवले आहे- -नाव प्रविष्ट करणे-पूर्वअट- मूलभूत पात्रता एम. बी. बी. एस. - एम. एस्सी. (जैव रसायनशास्त्र) ही वैद्यकीय व्यावसायिक म्हणून व्यवसाय करण्यासाठी मूलभूत पात्रता मानता येणार नाही.

दिवाणी अपील अधिकार क्षेत्र: दिवाणी अपील क्र. २५५१/१९९६

राजस्थान उच्च न्यायालयाच्या डी.बी.सी.एस.ए. क्र. १७९/१९९५ मधील दिनांक १५.२.९५ निर्णय व आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी विकास सिंग आणि एल.आर.

उत्तरवादींसाठी ई. एच. जी. आर. खट्टर आणि के. एस. भाटी.

न्यायालयाचा खालील आदेश देण्यात आला :

परवानगी मंजूर

आम्ही अपीलकर्त्याचे विद्वान वकिलांना ऐकले आहे - मेडिकल कौन्सिल ऑफ इंडिया तसेच पहिल्या उत्तरवादी चे विद्वान वकिलांना ऐकले आहे. दुसरा उत्तरवादी नोटीस देण्यास टाळाटाळ करीत आहे आणि म्हणूनच आम्ही आदेश दिला होता की दि. ८ जानेवारी १९९६ रोजी ही नोटीस बजावण्यात आली आहे असे मानले जावे. प्रश्न एवढाच आहे की : दुसरा उत्तरवादी वैद्यकीय

व्यावसायिक म्हणून व्यावसाय करण्यास हक्कदार आहे का? नोंदणीकृत दुसऱ्या उत्तरवादी ने आपले एम. एस्सी. (वैद्यकीय जैव रसायनशास्त्र) केले आहे. ते डेमॉन्स्ट्रेटर (प्रयोग निर्देशक) म्हणून रुजू झाले आणि त्यानंतर जैव रसायनशास्त्र विभागात प्राध्यापक झाले. दि. ३१.७.७३ रोजी त्यांनी आपले नाव राज्य वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये नोंदविण्याची मागणी केली. वरील पात्रतेच्या आधारे त्यांना वैद्यकीय व्यावसाय करण्याची परवानगी न मिळाल्याने त्यांनी उच्च न्यायालयात रिट याचिका दाखल केली. दिवाणी डब्ल्यू.पी. क्र. ११६९/८१ मधील विद्वान एकल न्यायाधीशांनी दि. ३ फेब्रुवारी १९९२ च्या आदेशाद्वारे रिट याचिका मंजूर केली आणि अपीलकर्त्याला राज्य वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये वैद्यकीय व्यावसायिक म्हणून नोंदणी करण्याचे निर्देश दिले. विशेष अपील क्रमांक १७९/१९९५ मध्ये या आदेशाविरोधात दाखल केलेले अपील उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाने दि. १५ फेब्रुवारी १९९५ च्या आदेशान्वये फेटाळून लावले. त्यामुळे विशेष परवानगीद्वारे हे आवाहन करण्यात आले आहे.

इंडियन मेडिकल कौन्सिल ऍक्ट, १९५६ चे कलम २ (एफ) (थोडक्यात, 'अधिनियम') "वैद्यकशास्त्र" म्हणजे त्याच्या सर्व शाखांमध्ये आधुनिक वैज्ञानिक औषध अशी व्याख्या केली आहे

आणि शस्त्रक्रिया आणि प्रसूतीशास्त्राचा समावेश आहे, परंतु त्यात 'पशुवैद्यकीय औषधांचा व शस्त्रक्रियेचा' समावेश नाही आणि कलम २ (एच) मध्ये "मान्यताप्राप्त वैद्यकीय पात्रता" परिभाषित केली आहे अनुसूची आणि कलम २ (ड) मध्ये समाविष्ट वैद्यकीय अर्हता म्हणजे "भारतीय वैद्यकीय नोंदवही" म्हणजे कौन्सिलने ठेवलेले वैद्यकीय नोंदवही. एम. एस्सी. (जैव रसायनशास्त्र) अनुसूचीत समाविष्ट आहे, परंतु जो पर्यंत दुसरा उत्तरवादी वैद्यकशास्त्रात पात्र होत नाही, तोपर्यंत तो वैद्यकीय व्यावसायिक म्हणून नोंदणीस पात्र नाही. या कायद्याच्या कलम १५(१) मध्ये म्हटले आहे की, या कायद्यातील इतर तरतुदींच्या अधीन राहून, अनुसूचित समाविष्ट वैद्यकीय पात्रता कोणत्याही राज्य वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये नाव नोंदणीसाठी पुरेशी पात्रता असेल.

कलम २६ मध्ये असे म्हटले आहे :

२६. अतिरिक्त अर्हता नोंदणी - (i) भारतीय वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये ज्या व्यक्तीचे नाव प्रविष्ट केले

गेले आहे अशा कोणत्याही व्यक्तीने पदविका किंवा इतर पात्रता प्राप्त केली असल्यास, स्वच्छता विज्ञान, सार्वजनिक आरोग्य किंवा वैद्यकशास्त्रातील प्रवीणतेसाठी जी एक मान्यताप्राप्त वैद्यकीय पात्रता आहे, ती या वतीने विहित पद्धतीने केलेल्या अर्जावर नोंदी नोंदवण्याचा अधिकार असेल. अशी इतर पदवी, डिप्लोमा किंवा इतर पात्रता त्याच्या नावाविरुद्ध भारतीय वैद्यकीय नोंदणीमध्ये, एकतर पूर्वी केलेल्या कोणत्याही प्रवेशाच्या बदल्यात किंवा त्याव्यतिरिक्त.

(२) राज्य वैद्यकीय नोंदवहीमधील अशा कोणत्याही व्यक्तीच्या संदर्भातील नोंदी भारतीय वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये केलेल्या बदलांनुसार बदलल्या जातील.

त्यामुळे प्राथमिक म्हणून एम.बी.बी.एस.ची मूलभूत पात्रता स्पष्ट होईल राज्य मंडळाने ठेवलेल्या राज्य वैद्यकीय नोंदवहीमध्ये नोंदणी करण्यासाठी उमेदवारासाठी पात्रता ही पूर्वअट आहे. दुसऱ्या उत्तरवादी कडे मूलभूत पात्रता नाही, त्याची एम. एस्सी. (जैव रसायनशास्त्र) ही वैद्यकीय व्यावसायिक म्हणून व्यवसाय करण्यासाठी मूलभूत पात्रता मानली जाऊ शकत नाही. त्यामुळे उच्च न्यायालयाने रिट याचिका मंजूर करून अपीलकर्त्याला वैद्यकीय व्यावसायिक म्हणून नोंदणी करण्याचे निर्देश देताना स्पष्ट चूक केली आहे.

त्यानुसार अपील मंजूर केले जाते. खर्च नाही.

अपील मंजूर .

जी.एन.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व

व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील
आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X